

Infosheet / oktober 2018

Asielzoekers, vluchtelingen, statushouders – 18-plussers

Wanneer alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV) op hun 18de nog geen verblijfsvergunning hebben gekregen, moeten ze terug naar het land van herkomst. Dit betekent dat ze hun opvanglocatie moeten verlaten. Vaak kunnen of willen zij niet terugkeren naar het land van herkomst omdat ze vrezen voor hun veiligheid of er niet meer worden toegelaten (niet-uitzetbaar zijn). Hierdoor vertrekken veel 18-plussers 'met onbekende bestemming' (MOB) en belanden ze in de illegaliteit.

Wanneer deze jongeren wel een verblijfsvergunning hebben gekregen, stopt de voogdij van Nidos en moet de woonvoorziening verlaten worden. De jongeren vallen dan onder de reguliere voorzieningen en worden als volwassenen behandeld. Zolang hun asielaanvraag loopt, worden ze opgevangen door het COA.

Verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid

Vluchtelingenjongeren vormen een kwetsbare groep. Sommigen zijn blootgesteld geweest aan schokkende gebeurtenissen voor of tijdens de reis naar Nederland en kampen lange tijd met psychische klachten. Een aantal van hen is analfabeet of laaggeletterd, doordat ze in hun land van herkomst nooit naar school zijn geweest of door de oorlog lange tijd van onderwijs verstoken zijn geweest. Ex-amv's zijn daarnaast vaak nog niet in staat om zelfstandig te functioneren en missen de steun van een eigen netwerk om volwassen te worden.

Er wordt veel gevraagd van een ex-amv wat betreft eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid:

- zelfstandig kunnen wonen
- beheren van de eigen financiën
- vinden van school, werk of stage
- bewaken van de eigen grenzen (bijvoorbeeld rond seksualiteit, alcohol en/of drugs)
- vinden van de weg binnen de Nederlandse gezondheidszorg
- actief deelnemen aan het inburgeringsproces

Het feit dat ze zoveel bruggen moeten slaan maakt dat 18-plussers eigenlijk tussen wal en schip vallen. Met veel problemen als gevolg, waaronder gedragsproblemen en het risico van uithuisplaatsing, schulden, problemen met relatievorming en seksualiteit (zwangerschap/abortus, prostitutie) en met alcohol- en drugsmisbruik.

Continuïteit van zorg

Vluchtelingenjongeren hebben extra ondersteuning nodig om zich staande te kunnen houden in deze voor hen complexe maatschappij. Om 18-plussers te ondersteunen in hun participatie en zelfredzaamheid is een integrale en preventieve

aanpak een vereiste. Na de decentralisaties hebben gemeenten een duidelijker rol gekregen in het ondersteunen van alle kwetsbare jongeren en dus ook deze categorie vluchtelingenjongeren. Het vergt tijd, aandacht, visie, creativiteit en toewijding om alle jongeren mee te laten doen.

Wat is er nodig om jongvolwassen vluchtelingen tussen 16-27 optimaal in de Nederlandse samenleving te laten participeren?

[Verslag Expermeeting Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen 29 mei 2017](#)

Er is steeds meer kritiek op de strikte scheidslijn 18-/18+. In de praktijk betekent dit dat jongeren na hun 18de verjaardag verstoken zijn van de 'pedagogische en beschermende' omgeving van school en de instanties van de jeugdwet, en te maken krijgen met de 'vraaggerichte' Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de meer eisen stellende Participatiewet. De continuïteit van zorg van 18-plus jongeren kan geborgd worden als partijen elkaar weten te vinden.

[De Informatiekaart leeftijdsgrenzen 18-/18+](#), een factsheet van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), zet de punten op een rij waarover gemeenten afspraken moeten maken.

Onderzoek Eritrese jongeren

Pharos ontving in 2015 meerdere signalen over de groep Eritrese vluchtelingen, waaronder zich ook veel ex-amv's bevinden. De signalen gingen over een kwetsbare seksuele en reproductieve gezondheid, over het gebruik van alcohol en over de schuldenproblematiek bij Eritrese jongeren in gemeenten. Uit de [verkenning Van ver gekomen \(Pharos, 2016\)](#) blijkt dat een deel van de problemen samenhangt met wat Eritrese vluchtelingen tijdens hun vlucht hebben meegemaakt. Het gaat dan bijvoorbeeld om ingrijpende ervaringen van mishandeling en/of seksueel geweld, schulden bij familieleden die meebetaalden aan de reis, schulden bij mensensmokkelaars onderweg en gewenning aan alcohol.

Die problemen zijn niet voorbij als deze jonge Eritreeërs in gemeenten komen te wonen. Daar wordt van hen verwacht dat zij zelfstandig functioneren in een voor hen nog zeer complexe samenleving. Daarnaast is de grote mate van zelfstandigheid die van hen wordt verwacht in combinatie met een vrije maatschappij in Nederland voor veel van deze jongeren overweldigend en onoverzichtelijk. Dit kan leiden tot grensoverschrijdend gedrag op verschillende terreinen.

Meer informatie

Pharos thema Gezondheid vluchtelingen, asielzoekers en statushouders

[Gezondheid vluchtelingen, asielzoekers en statushouders](#)

Huisarts-migrant.nl

Website voor huisartsen en andere zorgverleners met vragen over zorg en gezondheid voor migranten, vluchtelingen en patiënten met beperkte gezondheidsvaardigheden.

huisarts-migrant.nl